

ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻ ԳԱԽԱՌ

Ե. ԼԱՅՈՅԵԱՆԸ

(Ըմբողջ աշխատութիւնը 600 երեսից բաղկացած Նուիրում է Մեծ. պ.
Եղէքսանդր Մելիք-Եղարեանին)

Հ Ա Ն Ա Տ Բ *

ԱԵՌՆԵՐԻ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

Գեղարքունիքի գրեթէ բոլոր նշանաւոր լեռների վրայ կան ուխտատեղիներ, որոնցից միքանիսը պաշտում են անխտիր ամբողջ ազգաբնակչութիւնից: Այսպիսի ուխտատեղիներից ամենանշանաւորը Արզրլլասար կամ Աղմաղան լեռան (9332') գագաթին գտնուած փոքրիկ մատունն է, ուր քրիստոնէականն ոչ մի նշոյլ չկայ, ոչ էլ մի այլ կրօնի վերաբերեալ մի որ և է նշան: Շատ ուշատ հաւանական է, որ հրաբխային այս լեռուը իւր ձագառաձև բերնի փոքրիկ լճակով հրկար դարերի ընթացքում պաշտուելով՝ նուիրական է մնացել և՛ այժմեան ազգաբնակչութեան: Գլխաւորապէս վարդապետին և ընդհանրապէս տօն օրերին թէ հայ, թէ թուրք և թէ քուրդ խաշնարածներ իրենց խաշներով բարձրանում են այս լեռան գագաթը, լողանում և լողացնում իրենց անասուններին այս լճակի մէջ, մատաղներ մորթում և աղօթում մի փոքրիկ մատրան մէջ, որ վերջին դարիս մի հասարակ շէնք է, կառուցուած իբր Արզրլլաս անուն մի տաճկի գերեզմանի վրայ, որի մասին թուրքերը պատմում են, թէ քրիստոնէականներից նահատակուած մի բարեպաշտ մահմեդական է եղել, իսկ հայերը ասում են, թէ մի թուրք տղայ է եղել, որ հայ խաշնարածների յորդորմամբ կամեցել է քրիստոնէութիւն ընդունել և քահանայ չգտնելով այդ խաշնարածներից մկրտուել է լեռան գագաթի լճակում: Բայց երբ ծնողները իմացել են, խփել սպանել են նրան նոյն լեռան գագաթին, ուր այժմ իբր թաղուած է:

Ջ Ր Ի Պ Ա Շ Տ Ա Մ Ո Ւ Ն Ք

Նախկին ջրապաշտութեան հետքերից այս գաւառում նկատելի են հետևեալները.—

*) Իմ խնդրով նիւթեր հաւաքել են նաև պ. պ. Վ. և Լ. Պետրոսեանները:

**) Տես Ազգ. Հանդ. XIII—XVI գրքեր.